

Cílem práce je vstřícná interpretace Berkeleyho imaterialismu, která nevyhází z předpokladu, že celý systém je v zásadním smyslu chybný. Čtení základních textů odkrývá nové sémantické vztahy mezi důležitými filozofickými pojmy v imaterialismu. Tradiční interpretace vnímá rozpor imaterialismu a common sense (zdravý rozum), přestože Berkeley věnuje celou jednu knihu vysvětlování své pozice v tomto směru. Tvrdí, že jeho systém je bližší common sense než materialismus, protože nepřekrčuje významy klíčových slov “vědět”, “jistý” a “skutečný”. Zároveň poukazuje na nesmyslnost slov “vnější předmět”, “absolutní existence” atd., čímž zamítá už samotný sémantický rámec, ve kterém se odehrává tradiční diskuse o realismu, idealismu, fenomenalismu a solipsismu.

Berkeleyho vlastní definice předmětu vnímání se primárně nachází v jeho vědecké teorii vidění, ze které je zobecněna na metafyzickou úroveň. A jelikož jeho optický program se v podstatě skládá z psychologie vidění, je i jeho metafyzické ukotvení omezeno na spojování idejí jakožto psychologických entit, které jsou privátní každému vnímajícímu, z nichž tento konstruuje předměty vnímání.

Pokud jsou ale věci pouhými soubory idejí a ideje závisejí na vnímající mysli co do své existence, co se s věcmi stane, když ideje nejsou v mysli, když nejsou vnímány? Ortodoxní interpretace tvrdí, že se Berkeley v tento okamžik odvolá na Boha, všudypřítomného věčného pozorovatele, který všechno vidí a tím i všechno udržuje v existenci. Tato interpretace má však v textech minimální oporu a na několika místech jim explicitně odporuje, a musí být proto odmítnuta. Berkeley ve skutečnosti zastává extrémní pozici a tvrdí, že nevnímané věci vůbec neexistují. Jeho ontologie je přesto dost silná i pro vědecké účely, protože existuje daleko více idejí, než jsme si vědomi při vnímání – díky stálému opakování totiž už jednotlivé ideje nevnímáme, ale spojujeme si je automaticky do souborů. ...